

Bu belge 29 Şubat 2012 tarihinde kamuoyuyla paylaşılan, TBMM Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu'nca oluşturulan Alt Komisyon'un önerdiği değişiklikleri içeren yasa teklifine ilişkin hazırlanmıştır. Yasa teklifine son hali 5-11 Mart 2012 arasında yapılan görüşmelerle verilmiştir. Bu görüşmeler sonucunda yasa teklifi sınırlı da olsa bazı değişikliklere uğramıştır. Bu nedenle, bu belgede sunulan bazı bilgi ve görüşlerin güncellenmesine ihtiyaç olabilir. ERG bu konuda çalışmalarını sürdürmektedir.

“İLKÖĞRETİM VE EĞİTİM KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ: ALT KOMİSYONUN KABUL ETTİĞİ METİN” HAKKINDA BİLİMSEL BULGULAR VE İNSAN HAKLARI İLKELERİ İŞİĞİNDA DEĞERLENDİRME

20 Şubat 2012’de TBMM Başkanlığı’na sunulan “İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” 22 Şubat Perşembe günü TBMM Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu’nda tartışılmaya başlanmıştır. Beş komisyon üyesinden oluşan Alt Komisyon ise 27 Şubat Salı günü TBMM çatısı altında öğretmen sendikaları ve sivil toplum kuruluşlarından temsilcilerinin sunumlarını dinleyerek kanun teklifinin revizyonu hakkında görüş aldı. 1 Mart Perşembe günü ise “Alt Komisyon’un Kabul Ettiği Metin” başlıklı belgeyle kanun teklifinin yeni hali kamuoyuna sunuldu.

Eğitim Reformu Girişimi, kanun teklifine ilişkin süreci başından beri yakından izleyerek kamuoyuna ve karar vericilere bilgi ve görüşlerini sunuyor. Kanun teklifinin ilk hali için yaptığımız gibi, teklifin bu haliyle ilgili görüşlerimizi, yine bilimsel bulgular temeline oturarak, bu belgede paylaşıyoruz.

Zorunlu eğitimin süresine ilişkin bir kanun değişikliği, en az bir yıl zorunlu okulöncesi eğitim düzenlemesini içermeli.

“İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi: Alt Komisyonun Kabul Ettiği Metin” başlıklı belgede, okulöncesi eğitim zorunlu eğitim kapsamına alınmamış. Oysa kaliteli okulöncesi eğitim, sosyoekonomik eşitsizliklerin azaltılması ve öğrenme çıktılarının artırılması için çok etkili bir eğitim politikası seçeneği. PISA 2009’a Türkiye’den katılan 15 yaşındaki öğrenciler arasında bir yıl ya da daha az okulöncesi eğitim alanların ortalama puanı, hiç okulöncesi eğitim almayanlara göre ortalama 42 puan daha yüksek.¹ Türkiye’de okulöncesi eğitim alan çocukların okula her anlamda daha hazır başladıkları için daha uzun süre okulda kaldığı, çoğunun üniversiteye gittiği ve daha yüksek statülü işlerde çalıştığı araştırmalarla saptandı.²

Okulöncesi eğitimin maliyetleri ile yararlarını karşılaştıran bir bilimsel çalışma, okulöncesi eğitimin yararlarının maliyetinden 6-7 kat fazla olduğunu bulguluyor.³ Eğitim sistemine, dolayısıyla çocuklarımıza yapabileceğimiz en büyük iyilik, ortaöğretimi zorunlu kılmaktan ya da ilköğretimi kademeli hale getirmekten ziyade, okulöncesi eğitimin tüm çocuklar için erişilebilir olmasını sağlamak.

Kanun teklifiyle ilköğretime başlama yaşının erkene alınması, okulöncesi eğitimin sağlayacağı yararları sunamaz. Okulöncesi eğitim, çocuğun ilköğretime başlamadan önce, yaşına ve gelişim özelliklerine uygun bir eğitim programına göre düzenlenen, bu programa uygun bir öğrenme ortamı sağlayan ve okulöncesi eğitim alanında özel yetişmiş öğretmenler tarafından uygulanan ve bu açıdan ilköğretimin birinci yılından farklı bir eğitim süreci. Okulöncesi eğitim zorunlu kılınmadan ilköğretime başlamanın erkene alınması, özellikle elverişsiz koşullarda büyüyen çocukların bilişsel beceri açısından yaşitlarına yetişememesi ve toplumsal eşitsizliklerin artması riskini taşıyor.

Dünyada okulöncesi eğitim her gün daha yaygın biçimde zorunlu eğitim kapsamına alınıyor ve kalkınmış olanların yanı sıra kalkınmakta olan ülkeler de okulöncesi eğitimi zorunluluk olarak

¹ ERG, PISA 2009 Sonuçlarına İlişkin Değerlendirme, 2011.

² Çiğdem Kağıtçıbaşı, Diane Sunar, Sevda Bekman ve Zeynep Cemalcılar, Erken Müdahalenin Erişkinlikte Etkileri, 2005.

³ Mehmet Kaytaz, Türkiye’de Okulöncesi Eğitimin Fayda-Maliyet Analizi, 2005.

değerlendiriyor. Avrupa Birliği ülkelerinden Bulgaristan, Danimarka, Letonya, Lüksemburg, Macaristan, Polonya, Romanya, Slovenya ve ayrıca Arjantin, İsrail, Meksika ve Uruguay okulöncesi eğitimi zorunlu tutan ülkelere sadece bazıları. Ayrıca UNESCO da, Latin Amerika ülkelerinde okulöncesi eğitimi zorunlu kılmanın okullulaşmadaki sorunların çözümünde başarıyla kullanıldığını tespit ediyor ve diğer ülkelere de okulöncesi eğitimi zorunlu kılmayı tavsiye ediyor.⁴

Bu nedenlerle, eğitim sisteminin yapısında gerçekleştirilmesi gereken en öncelikli değişiklik, okulöncesi eğitimin tüm çocuklar için erişilebilir kılınması için zorunlu hale getirilmesi. Okulöncesi eğitim zorunlu ve ücretsiz eğitim kapsamında olmadığı için MEB’e bağlı anaokulları ve anasınıfları giderlerini karşılayabilmek için ailelerden 50-200 TL arasında değişen aylık ücretler alıyor. Okulöncesi eğitimin ücretli olarak devam etmesi en çok ihtiyaç duyan kitlelerin bu kademeye erişimini engelliyor ve toplumda fırsat eşitliğini olumsuz yönde etkiliyor. Okulöncesi eğitim, zorunlu eğitim kapsamına alınmadığı sürece hizmetlerin devamlılığı güvence altına alınmıyor, eğitim politikaları ve yatırımlarında önceliklendirilmeme riski taşıyor. Okulöncesi eğitimin zorunlu eğitim kapsamına alınmama sebebinin “altyapı yetersizliği” olarak açıklanmasını, 5 yaş için okullulaşma oranı % 70’e ulaşmış bir sistemde anlamlı bulmuyoruz.

İlköğretime başlama yaşının erkene alınması, özellikle okulöncesi eğitim zorunlu kılınmazsa, yarar yerine zarar getirebilir.

Dünyada ilköğretime başlama yaşının genelde 5 olduğuna dair oluşan algı yanlıştır. UNESCO İstatistik Enstitüsü’nün verilerine göre, dünyadaki 204 ülkenin 126’sında, yani ülkelerin % 62’sinde, okula başlama yaşı 6’dır. Bu ülkelere Güney ve Kuzey Amerika ile Batı Avrupa ülkelerinin çoğunluğu dahildir.

Tablo 1: İlköğretime başlama yaşı⁵

Yaş	Ülke Sayısı	Yüzde
4 yaş	1	0,5%
5 yaş	29	14,2%
6 yaş	126	61,8%
7 yaş	47	23,0%
8 yaş	1	0,5%
Toplam	204	100,0%

İlköğretimin 5 yaşında başladığı ülkeler vardır, ancak bu Türkiye için uygun bir düzenleme değildir. Önemli bir aşama kaydedilmiş olsa da, ilköğretime zamanında kaydolmamanın Türkiye için halen önemli bir sorun olduğu Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan araştırmalarda da belgelenmiştir.⁶ İlköğretime zorunlu elektronik kayıt uygulaması başlamadan önceki durumu gösteren grafik, 6 yaşındaki öğrencilerin sayısının diğer yaş gruplarına oranla belirgin biçimde az olduğunu ve bu yaş grubundaki çocukların bile ilköğretime zamanında kaydedilmesinde sorunlar yaşandığını açıkça

göstermektedir. Çocuğunu okula geç kaydettiren pek çok aile, mesafelerin uzak olması nedeniyle yaşanan sıkıntılara çocukların dayanabilmesi için bunun gerekli olduğunu düşünmektedir. Diğer önemli bir neden çocuğun kardeşinin okula başlama yaşının gelmesinin beklenmesidir. Ayrıca, bazı aileler çocuklarının okula başlamak için küçük olduğunu düşünmekte, okula başlamadan önce bir yıl daha gelişip büyümesini istemektedir. Bu veriler temelinde, ilköğretime başlama yaşı erkene çekildiği takdirde velilerin çocuklarını okula kaydetmeyle ilgili endişelerinin artması ve geç kaydolmanın daha kronik bir sorun haline gelmesi beklenebilir.

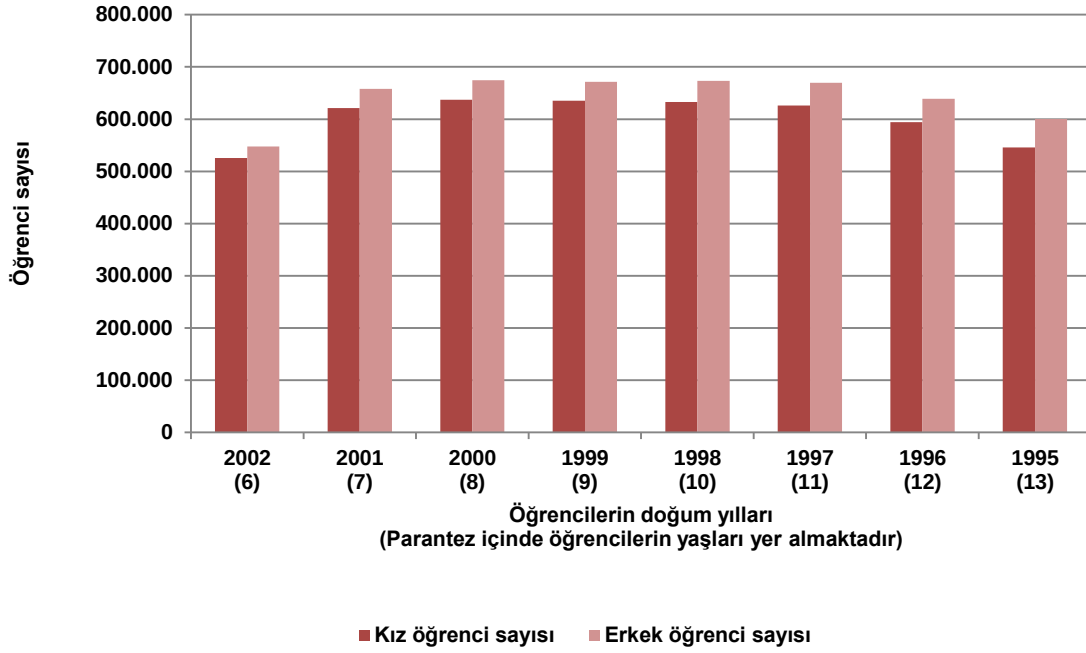
İlköğretimin 5 yaşında başlaması, tüm eğitim sisteminde ciddi bir revizyon gerektirir. Eğitim sisteminin hiçbir bileşeni (öğretim programı, öğretmenler ve okul ortamı) 5 yaşındaki çocukları ilköğretim gibi yapılandırılmış bir kademeye almak için hazır değil. Kanun teklifi de, Milli Eğitim Bakanlığı’na bu hazırlığı yapmak için gerekli süreyi tanımıyor. Oysa bu yaşlarda çocukların gereksinimleri önemli ölçüde farklılaşabiliyor ve bu farklı gereksinimler karşılanmadığında (yani programlar, eğitim materyalleri ve öğretmen yeterlilikleri güncellenmeden, okulların fiziki koşulları değiştirilmeden) çocukların gelişimine uygun öğretim yapmak mümkün değildir.

⁴ UNESCO, Making The Case For A Year of Compulsory Pre-Primary Education For All Children.

⁵ UNESCO Institute of Statistics’ten hesaplayan Friedrich Huebler (<http://huebler.blogspot.com/2010/05/age.html>).

⁶ Milli Eğitim Bakanlığı ve UNICEF, İlköğretime Zamanında Kaydolmama: Nedenleri ve Önlenmesi İçin Öneriler, 2011.

Grafik 1: Doğum yıllarına göre ilköğretimde kayıtlı öğrenci sayısı⁷ (2008-2009)

İlköğretimin 5 yaşında başlaması okulöncesi eğitimde son yıllarda gerçekleştirilen kazanımları tehlikeye düşürür. Kanun teklifi bu haliyle kabul edilirse, 2012-2013 öğretim yılında hem 5 hem 6 yaşındaki çocuklar okula başlayacak. Bu, gelecek yıl ilköğretim 1. sınıflar için şu anki mevcudun iki katı öğretmen ve derslik sayısına ihtiyaç duyulacağı anlamına geliyor. Yeni derslik talebi için halen anasınıfı olan dersliklerin kullanılması durumunda, okulöncesi eğitim talebinin karşılanması zorlaşır. Ayrıca, Milli Eğitim Bakanlığı'nın gerçekleştirdiği Okul Öncesi Eğitimin Güçlendirilmesi Projesi kapsamında süregelen 3-5 yaş grupları için öğretim programları ve standartları geliştirme çalışmalarına ket vurulmuş olur.

İlköğretimin 5 yaşında başlaması 2012-2013 öğretim yılında uygulama geçerse 2007 doğumlu çocuklar için telafisi zor bir dezavantaj yaratır. Okulöncesi eğitimde 4 yaş çocuklar için okullulaşma oranı 2010-2011 öğretim yılında % 19,3 idi. Bu oranda 2011-2012 öğretim yılında % 25'lik bir iyileşme olsa bile halen 4 yaşındaki çocukların % 75'i herhangi bir okulöncesi eğitim almıyor. Bu, o yaş grubundaki her dört childtan üçünün ilköğretime akranlarına göre dezavantajlı başlayacağı anlamına geliyor. Dolayısıyla, 2007 doğumlu çocukların, başta düşük gelir gruplarındakiler olmak üzere, ciddi gelişim problemleriyle karşılaşması riski oluşacaktır.

İlköğretimin kademelendirmesi, eğitimin kalitesi ve eğitimde eşitlik açısından önemli riskler taşıyor.

Kanun Teklifi'nin güncel hali, ilköğretimi birinci ve ikinci kademe olarak ayırmaya devam ediyor ve ikinci kademenin bağımsız okullar veya ortaöğretim kurumları ile birlikte kurulabileceğini belirtiyor. Ayrıca ortaöğretime destekleyecek şekilde öğrencilerin yetenek, gelişim ve tercihlerine göre seçimli derslerin oluşturulacağı belirtiliyor. Bu değişiklikler ışığında vurgulanması gereken bazı kritik noktalar var.

Seçimli dersler temel eğitimin bütünlüğünü bozmamalı, amacını zedelememeli. Temel eğitimde seçimli ders olanağının sunulması ve bu derslerin öğrencinin yetenek ve gelişimini destekleyecek

⁷ Milli Eğitim Bakanlığı, Milli Eğitim İstatistikleri, 2008-2009.

biçimde tasarlanması olumlu bir adım. Ancak, temel eğitim, çocukların, bilişsel, duygusal ve devinsel⁸ boyutlarda gelişmesini sağlayan ve zorunlu eğitimin sonunda kendi özelliklerine ve tercihlerine bağlı olarak mesleki eğitime ya da yükseköğretime hazırlayan, akademik düzeyde genel eğitim demek.⁹

Bu nedenle, seçimli derslerin temel öğretim programının bütünlüğü ve temel eğitimin hedefleri doğrultusunda tasarlanması büyük önem taşıyor. Yoksa seçimli dersler ile temel öğretim programından feragat edilmesi ilköğretimde eğitimin kalitesine büyük bir darbe vurur ve çocuklarımızın temel becerileri elde etmesi riske atılmış olur.

İlköğretim ikinci kademenin ayrı okullar veya ortaöğretim kurumları ile birlikte kurulabilmesi öğrencilerin okullara herhangi bir akademik kritere göre ayrıştırılmasına yol açmamalı.

Ortaöğretim veya ilköğretim kurumları, ilköğretim ikinci kademe programlarına, kendileri öğrenci seçecek olursa veya merkezi bir sınav sistemi ile öğrenciler test başarılarına göre ilköğretim ikinci kademe programlarına ayrıştırılırsa, eğitim çıktılarında eşitsizlik yükselir ve temel eğitimin kalitesi geriler. Bu şartlar altında, çocukların bir bölümü temel becerileri elde etmek yerine sekiz yaşında dershaneye gitme ve özel derslere başlama durumunda kalır. 2011 itibarıyla dershanede bir sene SBS hazırlığının bedeli 2500 TL. Diğer taraftan Türkiye’deki hanelerin yüzde 70’ine yakını halihazırda eğitim masraflarını karşılamakta zorluk çektiğini beyan ediyor.¹⁰ Yeni düzenlemenin en büyük riski, ortaöğretimde, okulların eğitim kalitesi ve sosyoekonomik açılardan ayrışmasının daha da artmasıdır.

Tablo 2: 10 ve 15 yaşında öğrenme başarıları arasında eşitsizlik¹¹

	10 yaşta öğrenme başarıları arasında eşitsizlik	15 yaşta öğrenme başarıları arasında eşitsizlik
1	Yeni Zelanda	Almanya
2	Türkiye	Yeni Zelanda
3	ABD	Yunanistan
4	Norveç	Norveç
5	İzlanda	ABD
6	Yunanistan	İtalya
7	Kanada	İzlanda
8	İtalya	Fransa
9	Fransa	İsveç
10	Slovakya	Çek Cum.
11	Almanya	Türkiye
12	Macaristan	Slovakya
13	İsveç	Rusya
14	Rusya	Macaristan
15	Çek Cum.	Letonya
16	Hong Kong	Kanada
17	Letonya	Hong Kong
18	Hollanda	Hollanda

Sayırsız uluslararası çalışma öğrencileri temel eğitimde yeteneklerine göre farklı okullara yönlendirmenin eşitsizliği yükselttiğini belgeliyor. Türkiye’de kesintisiz zorunlu eğitim sayesinde öğrenciler aynı mekanı ve öğretim programını ayrıştırılmadan paylaşabiliyorlar ve bu uygulama, eşitsizlikleri azaltmakta faydalı oluyor. Öğrencilerin erken yaşlarda farklı okullara ayrıştırılmasını 18 ülkede karşılaştırmalı inceleyen bir çalışma Türkiye’de eğitim çıktılarında eşitsizliğin 10 ve 15 yaş arasında önemli ölçüde gerilediğini ortaya koyuyor¹² (Tablo 2). Diğer bir deyişle, 15 yaşına geldiklerinde çocuklarımız arasındaki bilgi ve beceri farkı, 10 yaşındakinden daha az. Aynı araştırma çocukları farklı okullara yönlendiren ülkelerde eşitsizliğin kuvvetlendiğinin özellikle altını çiziyor. **Kanun Teklifi vesilesi ile sık sık gündeme gelen ve örnek olarak sunulan Almanya, öğrencilerini 10 yaşında farklı öğretim programlarına dağıtan bir ülke olarak 15 yaşında eğitim çıktılarında eşitsizlikte ilk sırada yer alıyor.**

Temel eğitimin kesintiye uğraması özel gereksinimleri bulunan öğrencileri de olumsuz etkileme riski barındırıyor. Kaynaştırma yoluyla eğitimin okullarımızda uygulanması çabaları sonuç

⁸ Devinsel gelişim: Vücudun duruşu, bir yerden başka bir yere doğru devinmesi ve elleri kullanma ile ilgili tepkilerin belli bir sıra izleyerek olgunlaşması

⁹ ODTÜ Eğitim Fakültesinin Kanun Teklifi Hakkındaki görüşü, 2012.

¹⁰ TNSA 2008’den ERG’nin hesapları.

¹¹ Eric A. Hanushek and Ludger Wößmann, Does Educational Tracking Affect Performance And Inequality? Differences-in-Differences Evidence Across Countries, The Economic Journal, 116 (March), C63–C76.

¹² Eric A. Hanushek and Ludger Wößmann, Does Educational Tracking Affect Performance And Inequality? Differences-in-Differences Evidence Across Countries, The Economic Journal, 116 (March), C63–C76.

vermeye başladı. Temel eğitimin kesintiye uğraması ise, ilköğretimin ilk kademesini tamamlayan engelli çocukların ikinci kademeye geçişte dezavantajlı duruma düşmesine neden olabilir. Okullar ve programlar arası olası kalite farklarının engelli çocukların eğitim yaşamına etkisi, söz konusu çocukların “daha az iddialı” ve öğrencilerden beklentisi düşük okullara ve programlara devamı biçiminde gerçekleşebilir.

Ortaöğretimde okullulaşmanın artmasının önkoşulu, kalitenin yükselmesidir.

Ortaöğretim zorunlu hale getirilmeden önce kalitesi yükseltilmelidir, yoksa okulu terk artar.

Ortaöğretimin yeniden düzenlenmesi politikalarının odak noktasında, eğitimin niteliğinin artırılması bulunmalıdır. Niteliğin artırılabilmesi için alınacak önlemler, ortaöğretim için ayrılan mali kaynakların da artırılmasını gerektirir. Aksi halde, ortaöğretimden yararlanan öğrenci sayısı arttıkça öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayıları artabilir ve eğitimin niteliği düşebilir. Ortaöğretimde nitelikten ödün verilmesi, ortaöğretim zorunlu kılınsa bile, okullulaşmayı olumlu olumlu etkilemeyebilir; çünkü çalışmalar okulu terkin en önemli belirleyicilerinden birinin eğitim kalitesinin düşüklüğü olduğunu gösteriyor.¹³

2009-2010 öğretim yılı verilerine göre ilköğretimden ortaöğretime geçiş oranı %80,¹⁴

ortaöğretime terk oranı ise % 8.¹⁵ Diğer bir deyişle, ortaöğretim her yıl her on öğrencisinden birini kaybediyor. Kısacası, ortaöğretimde nitelik sorunları yüzünden pek çok öğrenci ortaöğretime terk ediyor ve işgücü piyasasına ortaöğretim derecesi olmadan giriyor. Bu hali ile ortaöğretimde niteliği yükseltmek hem geçiş oranlarını yükselteceği hem de okulu terki düşürecek için politika yapıcıların önceliği olmalı.

Eğitim sistemi öngörülen değişikliklerin mali yükünü kaldıramayabilir.

1997’de kesintisiz eğitime geçilirken toplam 6610 ortaöğretim kurumu ilköğretim kurumları ile birleştirildi veya kapatıldı.¹⁶ İlköğretime kademelendirilmenin, yaklaşık olarak 65 bin yeni dersliğe ve bir o kadar da öğretmene gereksinim doğuracağı tahmin ediliyor. TOKİ’nin kayıtları, en iyimser yaklaşımla, 32 derslikli bir ilköğretim okulunun kabaca 3 milyon TL’ye inşa edildiğini gösteriyor.¹⁷

Bu haliyle sadece 65 bin yeni dersliğin inşa edilmesi için 20 milyar TL gerekiyor. Bu rakam MEB’in 2012 toplam bütçesinin yarısı.

Ortaöğretimin zorunlu olması da benzer bir kaynak problemine yol açar. 2010-2011 öğretim yılında ortaöğretimde toplam 110 bin derslik bulunuyor.¹⁸ Bu 110 bin derslikte çağ nüfusundaki her on gençten yedisine hizmet veriliyor. Milli Eğitim Bakanı Prof. Dr. Ömer Dinçer ortaöğretimin zorunlu olması durumunda derslik sayısının 160 bine ulaşması gerektiğini belirtti.¹⁹ Yani, ortaöğretim dışında kalan ancak zorunlu ortaöğretim sonrası ortaöğretime katılacak öğrenciler için yaklaşık 50 bin yeni dersliğin inşa edilmesi gerekir. Yukarıda belirttiğimiz hesaplamaya dayanarak, ortaöğretimde böyle bir nicelik genişlemesinin en az 15 milyar TL’ye mal olacağını tahmin ediyoruz.

Bunlara ek olarak, ilköğretimin kademelendirilmesi ve ortaöğretimin zorunlu kılınması öğretmen açığını bir misli yükseltir. Mevcut durumda Milli Eğitim Bakanı Prof. Dr. Ömer Dinçer’in 126 bin olarak açıkladığı öğretmen açığı daha da artar. Sonuç olarak, Kanun Teklifi’nin hayata geçirilmesi, çok kısa bir zamanda MEB’in 2012 bütçesinin tamamından daha fazla kaynağa mal olacak. Diğer

¹³ Aysit Tansel, Determinants of school attainment of boys and girls in Turkey: individual, household and community factors, Economics of Education Review, 2002.

¹⁴ Gökçe Uysal ve Duygu Güner, İlköğretimden Ortaöğretime Geçişin Analizi, yayımlanmamış araştırma.

¹⁵ ERG, Eğitim İzleme Raporu 2010, 2011.

¹⁶ MEB İstatistikleri, 1996-1997.

¹⁷ Örneğin, TOKİ, Kütahya’da 16 derslikli bir okulu ve 80 konutu 5,99 milyon TL bedelle inşa edebilirken, 32 derslikli bir okulu ve 234 konutu 14,23 milyon TL’ye inşa edebiliyor. Kaba hesaplamalar 16 derslikli bir okulun maliyetinin 3,7 milyon TL civarından olduğunu gösteriyor (<http://www.toki.gov.tr/>).

¹⁸ MEB, MEB Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2010-2011.

¹⁹ <http://www.meb.gov.tr/haberler/haberayrinti.asp?ID=9323>.

yandan, Maliye Bakanlığı'nın bu türden bir kaynak ihtiyacına hazırlıklı olduğunu gösteren hiçbir işaret yok.

Eğitim sisteminde eşzamanlı olarak gerçekleştirilen değişiklikler Milli Eğitim Bakanlığı'nın süreçleri yönetme ve okulların değişiklikleri uygulama kapasitelerini zorlayabilir.

Yasa teklifiyle (1) ilköğretime başlama yaşının düşürülmesi, (2) ilköğretim okullarının birinci ve ikinci kademe olarak ayrılması, (3) bazılarının birinci kademe okullarıyla bazılarının ortaöğretim okullarıyla ilişkilendirilmesi, (4) 5. sınıf öğretim programının (ve dolayısıyla tüm öğretim programlarının) yeniden oluşturulması ve (6) ortaöğretimin zorunlu hale getirilmesi neredeyse eşzamanlı olarak gerçekleştiriliyor. Tüm bunlara ek olarak Milli Eğitim Bakanlığı'nın halihazırda yürütmekte olduğu, (7) merkezi ve yerel teşkilatların yeniden yapılandırılması, (8) FATİH projesiyle tüm okulların teknolojik altyapılarının yenilenmesi ve derslerde daha fazla teknolojik gereç kullanılmasının sağlanması, (9) tüm öğretmenlerin 4 yıl içinde hizmetiçi eğitimden geçirilmesi, (10) mesleki ve teknik eğitimin yeniden yapılandırılması, (11) performans yönetimi ve denetimine geçiş gibi politika ve programlar da bulunuyor. Ayrıca, değişiklik gereği (12) üniversitelerdeki öğretmen yetiştirme programlarının yeniden yapılandırılması gibi süreçler de gündeme gelebilir.

Tüm bunlar aynı anda göz önünde bulundurulduğunda Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve okulların üzerine çok ciddi bir yük bineceği ve tüm çalışmaların etkililiğinin riske atılacağı görülebilir. Tüm bu değişim süreci başarıyla yönetilemezse, bu durumun kaybedeni Türkiye'nin çocukları ve gelecek nesilleri olur.

Tüm bu gerekçeler ışığında yasa teklifinin Türkiye eğitim sisteminin sorunlarını çözemeyeceği ve önemli riskler barındırdığı görüşünü benimsiyoruz. En az bir yıl okulöncesi eğitimin zorunlu kılınması, ilköğretimde var olduğu iddia edilen sorunların daha iyi araştırılması ve buna göre çözümler geliştirilmesi, ortaöğretimin yapısı ve zorunluluğu hakkında daha uzun süreli bir müzakere süreci sonunda karar verilmesi Türkiye eğitim sistemine en büyük yararı sağlayacak adımlardır.

Ayrıntılı bilgi için Aytuğ Şaşmaz, (212) 292 05 42, aytugsasmaz@sabanciuniv.edu.

Medya bilgi için Nesrin Balkan, (542) 432 89 98, nesrin@sabanciuniv.edu